

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus XXV. De valore in Restitutione rei ablatæ observando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

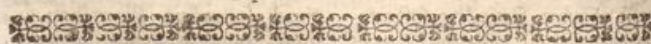
lano datur aliquid solum, ut celebret in uno tali loco, relicta facultate applicandi missam alteri, à quo accipiat stipendium.

33 Neque obest huic nostræ decisioni declaratio Congregationis Cardinalium supra adducta, cum ibidem sermo duntaxat fuerit motus de sacerdote, qui ratione duplicis stipendii volebat utrique offerenti, sacrificii unius fructum applicare. Neque sine fundamento illud asseri, deducunt ex decreto ejusdem congregationis anno priore edito; hujus occasione cum hoc secundum dubium fuerit ortum, ideo supponitur, declarationem loqui de casu prioris decreti: hic autem statutum fuerat, tot missas celebrandas, quot stipendia congrua acceperint pro pluribus missis celebrandis, ita ut contravenientes, & graviter peccent & teneantur ad restitutionem. Ex quo colligitur, supponi à Cardinalibus resineri stipendium contra mentem; & voluntatem illorum, qui illud contribuerunt; cum igitur in nostro casu primus contribuens ultroneo motu condonet, secundus autem subinde etiam ponatur

esse conscius prioris obligationis, vel si etiam hoc nesciat, intentum tamen à se finem, adæquatam scilicet sacrificii fructum pro se obtinent, hinc ad hunc casum prohibitio sacre Congregationis se non extendit.

34 Quod si autem secundum stipendium hoc modo accipi poterit, est primum sit justum, & taxatum ab Episcopo consuetudine, vel iudicio prudentis viri: poterit utique etiam secundum accipi, ut applicetur fructus ab eo, qui dimidiatum duntaxat stipendium accepit pro sola presentia; eo quod ideo minus quid ordinario à fundatoribus assignatum fuisse videatur; quia tali beneficiato liberam facultatem accipiendi etiam aliquod aliud stipendium ab aliis pro applicatione fructus relinquere voluerunt.

Deducimus igitur ex hæcenus conclusis, Bonifacium sacerdotem secundum stipendium ratione applicandi fructus posse accipere, quod eo securius poterit facere: quod ratione presentis quæ indecim duntaxat crucigeros accipiat.

CASUS XXV.

De valore in Restitutione rei ablatae observando.

S Empronius cum damnum furto illatum suo vicino tandem reparare efficaciter statuisset, & videret rem furto ablatam periisse, insuper illius pretium, interea temporis valde diversum fuisse, in quo valore restitutio sit facienda dubius hæret: hinc.

Q. I.

Q. 1. Utrum universaliter sit restituendus valor, quem habuit res, cum furto ablata fuisset.

Q. 2. An Sempronius teneatur restituere summum valorem, quem interea temporis res furtiva habebat, si eam tunc consumpserat, licet Dominus eandem non illo, sed alio tempore, quo minus valebat, absumpisset.

Q. 3. Si rei, dam apud furem detinebatur, valor ab initio auctus, postea vero diminutus fuerit, fur autem eandem absumpsit, alienavit, aut destruxit tempore dimi-nuti valoris: num diminutum, vel actum va-lore[m] teneatur refundere.

SYNOPSIS.

§. I.

Resolvitur primum quaesitum.

Utrum universaliter sit restituendus valor, quem habuit res, cum furto ablata fuisset?

1. Explicatur status questio- nis.	rea factam possunt detrabi.
2. Diverse Auctorum circa illam sen- tentie referuntur.	6. Quoad retentionem augmenti Do- minum rationabiliter invitum esse ostenditur.
3. Et concluditur nequaquam uni- versaliter sufficere, si solus valor, quem res tempore ablationis ha- bebat, restituatur.	7. Ex cuius augmenti restitutione Dominus nullum commodum re- portat.
4. Talem restitutionem cessuram in detrimentum Domini ostenditur.	8. Licet Dominus rem minus intrin- secè valentem si non ablata eidem fuisset, vendidisset.
5. Expense tamen in rem inte-	

§. II.

Resolvitur secundum quaesitum.

An Sempronius teneatur restituere summum valorem, quem interea temporis res furtiva habebat, si eam tunc consumpserat; licet dominus eandem non illo, sed alio tempore, quo minus valebat, absumpisset?

9. Si valor rei tempore consum- ptionis fuit major, ob illius	mellioem intrinsecam bonitatem, licet fortè apud Dominum non evajisset

- evassisset melior, erit ille totus restituendus.
10. Idem faciendum, si rei in se meliorate valor extrinsecus duntaxat creverit tempore, quo consumpta fuit; à Domino tamen, si apud hunc extitisset, tunc destrabenda fuisset.
11. Immo licet Dominus eandem tunc non absumpsisset, vel distraxisset
12. Nec obstat, quod Dominus illam rem ad tempus minoris valoris conservassisset.
13. Augumentum illud extrinsecum pretii erat verè aliquid Domini, si ponatur tunc res absumpta fuisse.
14. Etiam si rem apud se existentem decevississet Dominus conservare in tempus diminuti pretii.

§. III.

Resolvitur tertium quaesitum.

Si rei, dnm apud furem detinebatur, valor ab initio auctus; postea verò diminutus fuerit, fur autem eandem absumpsit, alienavit, aut destruxit, tempore diminuti valoris; num diminutum, vel auctum valorem teneatur restituere?

15. *SI res intrinsecè non melioratur durante majore valore suo, nec à Domino consumpta, vel distracta fuisset, à fure autem diminuto postea pretio consumpta, major valor non debet restituui.*
16. *Prout tamen ad hanc obligatur, si à Domino durante illo majore valore distracta fuisset.*
17. *Aut ipse absumpsisset.*
18. *Satisfit objectioni.*

§. I.

Resolvitur primum quaesitum.

*S*æpius contingit, ut res cum alter furto auferatur minoris valeat quam tempore restitutionis, eò quòd interea illius valor vel intrinsecè, vel extrinsecè mutatus fuerit. Censetur autem intrinsecè mutatus valor, quando res aliqua suam intrinsecam bonitatem mutavit, & propter hanc diverso, & inæquali pretio distrahitur; extrinsecè autem rei alicujus valor mutatur, quando eandem res in se ac intrinsecè invaria-

ta, nunc carius, nunc vilius venditur, uti fit, si plures vel pauciores adsint emptores, aut major ejusmodi rei caritas existat.

Controversia igitur in eo consistit, quale pretium pro re olim ablata, & jam absumpta, alienata, vel destructa restitui debeat? An solus valor, quem res, dum auferatur, habebat, sit restituendus.

Secundò an res furto ablata & absumpta sit restituenda secundum valo-

valorem, quem haberet quando Dominus rem vendidisset, vel consumpsisset: prout docet Bonac. *de restit. in genere Disp. 1. q. 3. p. 11. n. 9. citans pro se Navarrum lib. 4. cap. 1. dub. 12. n. 36. Lessium lib. 2. cap. 12. dub. 16. & alios, quos secum sentire asserit, saltem quando diversitas pretii fundatur in causa extrinseca: vult etiam pro se stare Vasquez cap. 3. §. 1. dub. 12. n. 16. & 29.*

Tertio docent aliqui, restitutionem ejusmodi ablatae, ac non amplius existentis rei faciendam juxta summum valorem, quem res habuit tempore intermedio. Hanc sententiam amplexi fuerunt Navarrus cap. 17. n. 26. Gabriel *disp. 18. que. 2. art. 3. dub. 1. concl. 3.* Sylvester *verbo furtum que. 16. Angelus ibi §. 44. Malderus in pres. tract. 4. cap. 1. dub. 9.*

Denique Medina *de restit. quest. 6. Lessius dicta. dub. 16. Vasquez. de Restit. cap. 5. §. 1. dub. 12. Turrianus disp. 10. dub. 2. Rebellus part. 1. lib. 2. q. 6. Molina tom. 3. Disp. 225. num. 6. cum aliis defendunt in Restitutione non habendam rationem valoris, quem res habuit, sed Damni, quod Domino injusta ablatio, aut retentio intulit.*

3 Dico, nequaquam universaliter violato innocentis Domini juri satisfieri, si solus valor, quem res dum auferebatur, habuit restituatur. Prob. conc. sequeretur. quod auferens pullum equinum Domino huic satisfaciatur restituendo pretium hu-

jus pulli. Licet iste apud furem in generosum equum evasisset, & magno postea pretio fuisset venditus, aut etiam culpa, vel sine culpa furis periisset; hoc autem est falsum: ergo &c. Prob. m. ablati pullus non solum tempore furti, & in statu pulli constitutus spectabat ad Dominum, sed etiam toto illo tempore, quo injuste detentus erat, etiam equus evaserat; cum Dominus nunquam amiserit jus ad rem suam: sed hoc supposito non solus valor pulli est restituendus: ergo &c. prob. m. si equus quoque spectabat ad Dominum, etiam hic Domino erat restituendus, & ommissa restitutione damnificatus injuste fuerat dominus: ergo non solus valor pulli, sed totius equi erit restituendus.

Conf. 1. si sufficeret restitutio pretii soli valori pulli correspondentis, possitque excessum sibi sur retinere, ex re aliena talis injustus ablator ditesceret: atqui iniquum est, aliquem ex re aliena ditescere, ut eidem sua iniquitas profit: ergo &c.

Conf. 2. si pullus ablati adhuc ut pullus periisset, ideo valor pulli, & pretium illius fuissent restituenda, quia damnificavit dominum in valore pulli, ad dominum spectantis: ergo si damnificavit Dominum in valore non pulli, sed equi ad Dominum spectantis, etiam valor equi, & non tantum pulli erit restituendus:

Prob. concl. 2. si sur ejusmodi
U u 2 equum

equum postea iusto pretio vendidisset, non satisfaceret restituendo pretium correspondens valori pulli, & retinendo excessum sibi; quia æquum non est, ut aliquis ex re aliena ditescat: ergo non sufficit restituere volentem, quem res ablata habuit.

- 4 Si dicas, talem restituentem locupletandum duataxat esse mediaturam quasi per accidens, & quatenus non vergit in detrimentum alterius, non autem immediaturam, atque directam: ergo sufficit restitui valorem pulli ablati: sed contra est: hæc locupletatio vergit in detrimentum Domini; quia hic haberet minus in bonis suis, quam quod deberet habere. Prob. Equus cum actu vendebatur, erat in bonis Domini secundum totam suam bonitatem intrinsecam: sed hanc non haberet Dominus in bonis suis, neque formaliter neque in æquivalenti: ergo &c.

Conf. sicut equus fuisset ablati & venditus, & non totus illius valor restitueretur Domino cederet talis defectus in detrimentum Domini; quia non haberet in bonis suis valorem equi tunc ad se spectantis: ergo cum etiam ex pullo effectus equus spectet ad Dominum quando venditur, etiam detrimentum in bonis suis patietur, si non totus ejusdem valor eidem restituatur.

- 5 Ob. 1. Injustus detentor interea multas expensas in equum fecerat, quibus à Domino equi non est privandus: ergo ad totum valorem

illius restituendum non est obligandus.

R. con. à dist. conse. non est valor adæquatus, qui remanet deductis expensis restituendus: negat: non est restituendus sine deductis expensis, con. neutiquam negamus expensas in equum factas detrahi posse, si non in panam à iudice injustus detentor ad illarum amissionem condemnatus fuerit: verum prout detentor expensas, ita Dominus usum equi deducere poterit, hinc nihil expensarum poterit subtrahi, si usus expensis æquivalet.

Ob. 2. Dominus non est invitatus circa retentionem augmenti: ergo non est hoc restituendum: prob. a. modo Dominus habeat pretium, quod habuerat res, cum hæc ei fuerat ablata jam ille est optimè contentus, neque ultra istud etiam expetit augmentum aliquid: ergo Dominus non est invitatus circa retentionem augmenti. R. neg. utrumque ant. cum enim etiam equus fuerit ipsius, hinc rationabiliter invitatus erit, si hujus adæquatus valor non fuerit restitutus.

Ob. 3. Sicut iniquum est, ut Dominus ex restitutione sibi facienda patiat aliquod damnum, ita est incongruum, ut ex illa reportet commodum: ergo sufficit si Dominus indemnis servetur: atqui servatur indemnis, si pretium pulli, qui ablati fuit restituatur.

R. conc. primo Enthymemate nego

nego subsumptum. Ratio est, quod non solus pullus, sed etiam equus adhuc fuerit Domini: ergo sicut iste non servaretur indemnis non restituito sibi toto pretio quando tunc primum eidem fuisset ablatus, dum vendebatur, ita nec in nostro casu servabitur indemnis.

8 Ob. 4. Demus, quod Dominus pullum, ut pullum vendidisset, si eidem ille sublatu non fuisset, saltem tunc servaretur indemnis, si solus valor pulli restitueretur: ergo &c. prob. a. habuisset illud adæquatum pretium, quod ex illius venditione acquisivisset: ergo &c. R. I. nequaquam à nobis dictum fuisse, in nullo casu sufficere restitutionem

valoris, quem res tempore suæ ablationis habuit: sed negavimus, hoc universaliter procedere. R. 2. etiam hoc posito non servatum iri indemnem hunc Dominum, licet enim posito quod tunc vendidisset modo non haberet minus, si pulli solius valor restitueretur: quia autem non vendidit, & hinc in bonis suis habuit equum si hujus valor eidem non restituitur, non habebit adæquatum pretium sui equi, consequenter consideratus in his circumstantiis non servabitur indemnis: quia hæc viâ plus habuit in bonis suis, quam quando adhuc merus pullus habebatur.

§. II.

Resolvitur secundum quæsitum.

An Sempronius teneatur restituere summum valorem, quem interea temporis res furtiva habebat, si hanc durante hoc valore consumperat, licet Dominus eundem non illo, sed alio quo minus valebat, absumpisset, vel alienasset?

Ad hoc quæsitum repono I.

9 SI valor rei tempore consumptionis fuit major ob illius meliorem intrinsicam bonitatem licet forte apud Dominum non evasisset melior, totus tamen illius valor erit restituendus. Ita Lellius *lib. 2. de Jure & Just. cap. 12. dub. 16. n. 105.* Lugo *Disp. 16. sect. 6. n. 126.* & alii passim.

Prob. con. non sola res absumpta, sed illius etiam incrementum ac melioratio intrinseca spectabunt

tunc ad Dominum: ergo in utroque est Dominus injustè damnificatus, quando fur illam taliter melioratam absumperat: ergo etiam utrumque erit domino restituendum. Prob. con. ideo substantia rei adhuc existens, vel valor illius non amplius existentis debent restitui; quia spectat substantia rei ad Dominum: ergo si etiam augmentum substantiæ spectat ad Dominum, etiam hoc erit restituendum.

Uu 3

dum,

dum, aut valor illius non amplius existens,

Confirm. si rem necdum intrinsicè melioratam fur restituisset Domino, postea autem melioratam denuò abstulisset, & taliter ablatam in statu suo meliore absumpisset, juxta omnes deberet hoc augmentum restitui: ergo etiam debet in casu altero, cum etiam in hoc ad Dominum spectaverit augmentum melioratæ substantiæ.

10 Dico 2. Si res ablatæ, quando existebat apud furem intrinsicè meliorata non fuerit, creverit tamen ejusdem valor extrinsecus, & tunc à fure consumpta fuerit, probabilius hic totus, & adæquatus valor erit Domino restituendus, si Dominus eandem etiam tunc consumpisset, vel vendidisset. Quando habuisset. Ita Lessius *n. 106. loci citati cum communi aliorum.*

Prob. quod fuit in hoc casu à fure ablatum adæquatè debet restitui, & reparari totum in talibus circumstantiis illatum damnum: atqui ablatum fuit illud adæquatum pretium, & illatum damnum rei ut habentis majorem valorem extrinsecum: ergo hæc jam suo valore extrinsecò erit restituenda.

Conf. Si Dominus talem rem habitam tunc distraxisset, uti ponitur facturus, si eandem habuisset, in bonis suis haberet valorem illum majorem: hoc autem modo caret: ergo damnum quod patitur includit etiam augmentum valoris extrinseci.

Item si locò sublatae rei aliam debeat comparare, expendendus in hanc eandem erit major ille valor: ergo &c.

Dico 3. Idem adæquatus valor erit restituendus à fure tunc temporis absumente rem ablatam, & extrinsecè meliorem licet Dominus eandem à se possessam tunc non absumpisset, sed vel antea, quando pretium erat minus, vel postea dum valor rei iterum decreverat absumpisset, vel alienasset: ita sentiunt Lugo *Disp. 18. de Just. sect. 6. n. 126.* & ab hoc citati Sylvester Navarrus Gabriel, *idem tenet etiam Illung tract. 4. Disp. 3. q. 4. N. 159.* & 167.

Prob. concl. tempore actualis consumptionis, vel alienationis Dominus habebat jus ad totum, & adæquatum pretium, quod tunc res habebat, neque illud amisit ex mora, & dilatione solutionis à fure in tempus decrescens pretii protractæ: ergo debet totus ille valor etiam extrinsecè major restitui Domino, licet Dominus eundem tempore aucti pretii extrinseci, si illam habuisset, non absumpisset.

Antecedentis membrum ita probatur. Dominus tunc habebat jus in totam illam rem venditam, quia ea tota ad Dominum spectabat: ergo etiam habebat jus ad totum pretium rei. Probatur consequentia. Dominus tamen debet habet jus ad recipiendum totum pretium rei suæ, quam bene illud habet ad suam rem: ergo si habebat tunc jus ad totam suam rem, etiam habebat jus ad totum

totum pretium, quod tunc res sua habebat. Probatur antecedens. Pretium rei succedit in locum rei: ergo &c.

Conf. pretium rei est æquivalenter ipsa res: ergo cui debita est res, etiam debitum pretium rei. Probatur antecedens. Res ab alio absumpta, vel vendita, si hic ex ea factus fuerit ditior, dicitur apud talem existere in æquivalenti: ergo pretium est æquivalenter ipsa res.

Conf. 2. Etiam bonæ fidei possessor, si rem alienam bona fide absumpsit, & ex illa factus est ditior, tenetur id secundum quod factus est ditior restituere: sed etiam talis fur absumendo, vel vendendo est factus ditior ex re aliena, quoad illud pretium auctum: ergo etiam tenetur restituere hoc pretium auctum.

Probatur nunc 2. Membrum antecedentis: Dominus nequaquam hoc jus jam acquisitum tempore absumptæ, vel alienatæ rei amisit ex continuatione injuriæ per dilationem solutionis in tempus aliud: ergo &c. Probatur antecedens, si amisisset hoc jus injustus detentor pretii jam absolute debiti ex malitia sua referre aliquod commodum, & Dominus damnum, atqui non est æquum, ut Dominus hac ratione patiatur damnum, fur autem commodum & lucrum: ergo &c. major constat: si enim fur tunc restitisset, prout debebat pretium totum, & adæquatam erat restituendum, uti ex probatione prioris

membri colligitur: ergo si hoc potest non tenetur restituere, sed tantum illius partem, referret injustus detentor ex sua culpa lucrum, & Dominus damnum referret.

Probatur eadem conclusio 2. quantitas damni est taxanda ex valore, quem res, in qua quis damnificatur, habet, tempore illati damni: ergo etiam quantitas restitutionis ex hoc valore est taxanda, subsumo: sed valor rei tempore actualis damnificationis erat majus illud pretium: ergo etiam hoc pretium majus erit restituendum. Probatur antecedens subsumpti. Quando res actu fuit consumpta, vel alienata per furem, verus Dominus actu damnificabatur, & tunc erat valor majus illud pretium: ergo tempore actualis damnificationis erat valor majus illud pretium, & consequenter hoc erit restituendum. Cùm quantitas restitutionis taxanda sit ex valore, quem res habuit, cùm quis actu damnificatur. Quod autem tempore actualis consumptionis, vel alienationis Dominus actu fuerit damnificatus, patet, quia tamdiu res erat sub Dominio Creditoris, quamdiu à fure detinebatur, quando autem consumebatur, è dominio hujus creditoris extrahebatur.

Confirmatur. Res talis tempore absumptionis, aut venditionis majori pretio æstimatur, quam æstimata fuerit tempore quo illam Dominus, si habuisset, absumpsisset: ergo etiam majus hoc pretium erit resti-

restituendum. Probatur consequentia. Si majori pretio nunc res aestimatur, tunc Dominus ex venditione suae rei patitur damnum totius illius pretii: sed damnum, quod Dominus tunc patitur, est adaequatè restituendum: ergo si majori pretio res tunc aestimatur, majus hoc pretium erit restituendum. Major constat, cum alienatio vel consumptio fuit facta, damnum fuit absolute positum: ergo Dominus acquisivit absolutum jus ad compensationem damni, seu ad majus pretium.

12 Respondent opposita sententia Patroni, damnum quidem inferri actu, quando res absumitur, hoc autem non esse taxandum juxta pretium majus, quod tunc res habet, eo quod dominus illam tunc non absumpsisset, sed conservasset ad tempus quo minus valebat.

Sed contra est, damnum inferitur actu, quando pretium est majus, non autem tempore sequenti: ergo si damnum illatum restituendum est, erit restituendum damnum illatum tempore majoris valoris. Probatur consequentia. Non obest, quod dominus rem, si habuisset illam, distulisset in tempus decrepescens valoris: ergo &c. Probatur antecedens. Quantitas damni illati non dependet ex eventu futuro, sed ex eo, quod nunc auferatur è dominio creditoris: ergo conservatio rei in tempus diminuti valoris non obest, quin totus ille major valor sit restituendus.

Confirmatur. Quod damnum à fure absumente illatum postea fiat minus ex negligentia creditoris, vel Domini oritur: ergo si damnum fuit majus tempore, quo fuerat illatum damnum, illatum simpliciter fuit majus, quia damni illati quantitas non pendet ex eventu futuro, sed ex eo, quod nunc auferatur domino.

Confirmatur 2. si Dominus rem illam conservasset, ipse sibi hoc damnum intulisset, quando autem fur tempore majoris valoris rem domino auferit, à fure majus damnum inferitur Domino: ergo in determinanda quantitate restitutionis habenda est ratio damni, quod dominus patitur; quando res actu è dominio domini extrahitur, non autem est attendendum damnum, quod dominus aliunde fuisset passus ex sua negligentia.

Obijciunt adversarii: si res non erat intrinsecè meliorata, augmentum pretii, quo res constabat tunc, quando à fure absumebatur non erat aliquid domini: sed si non erat aliquid Domini non debet restituui: ergo &c. Probatur Major. Augmentum illud pretii proveniebat ex circumstantiis rei extrinsecis: ergo non erat aliquid Domini.

Respondeo distingo majorem ille excessus non erat aliquid domini, si consideretur res, ut illo tempore absumpta, nego. Si res praescindendo ab illis consideretur: concedo antecedens. Supposita assumptione debebatur domino pretium

tium rei: ergo si tunc pretium rei erat majus, & res etiam absumpta, pretium illud majus etiam quoad excessum jam evasit aliquid domini.

14 Ob. 2. si dominus rem tunc non absumpsisset, sed conservasset in tempus diminuti valoris, nullum dominus damnum pateretur, licet illius pretii excessu careret: ergo non est restituendus. Probatur consequentia. Non debet plus restitui, quam quantum requiritur ad hoc, ut nullum damnum patiatur dominus. Ergo &c. Respondeo distinguo antecedens: nullum damnum pateretur, si praescindatur à consumptione aut, venditione durante majore valore facta. Concedo. Si hic status consideretur. Nego. Non obstante decreto domini volente conservare rem ad tempus diminuti valoris, habuit dominus jus ad va-

lorem & pretium rei suae, quod habuit, cum actu venderetur; quia ipsa extractio rei, ex suo dominio per injuriosam consumptionem facta, eidem jus ad totum illum valorem tribuit: ergo si hoc adaequatum pretium eidem non restituatur, patitur aliquid damnum, carentiam scilicet excessus illius.

Dein mala fidei possessor debet restituere fructus perceptos, etiam si dominus eosdem non percepisset: ergo etiam fur excessum pretii, licet creditor retinens talem rem ob conservationem illius in tempus diminuti pretii eundem non percepisset. Probatur consequentia. Ideo tales fructus tamen debent restitui, quia quaelibet res fructificat domino suo: atqui etiam quodlibet pretium, & quilibet valor rei succedit in locum rei absumptae, aut alienatae: ergo &c.

§. III.

Resolvitur tertium quaesitum.

Utrum summus valor, quem res, dum apud furem detinebatur, habuit, debeat restitui, licet à fure consumpta fuerit diminuto postea pretio.

15 Dico 1. Si res ablata non erat intrinsece meliorata, nec à Domino, si eandem habuisset, tempore aucti valoris vendita, ad hunc refundendum non erit obligatus iniquus detentor, casu quo illam diminuto postea pretio absumperit: ita Illung. tract. 4. disp. 3. q. 4. art. 3. n. 160. Lugo de Just. disp. 18. sect. 6.

n. 127. contra Navarrum, Gabrielem, Sylvest. Angelum. Probatur, Fur ad restituendum illum excessum neque erat obligatus durante illo majore pretio: neque postea; ergo non est ad illum obligatus.

Probatur antecedens quoad primum membrum. Durante illo summo valore res adhuc formaliter existebat

stebat apud furem: ergo hic non erat determinatè, ac absolutè obligatus ad illud pretium, sed potius ad restituendam ipsam rem. Probatur consequentia. Quamdiu adhuc formaliter datur res ablata, hujus restitutio absolutè ac determinatè debetur, pretii autem refusio solùm debetur, si res non amplius existat formaliter, vel in possessione furis desit esse: ergo &c.

Probatur etiam secundum membrum. Quando consumpta fuerat vel in possessione furis cessaverat esse res ablata, non amplius dabatur ille major valor rei: ergo tunc non erat fur absumens obligatus ad refusionem illius majoris pretii. Probatur consequentia; obligabatur solùm ad refundendum pretium, quod tunc; scilicet tempore absumptionis habuit; hoc enim damnum, & non aliud majus domino intulit: ergo postea non obligabatur ad refundendum majus pretium tempore intermedio affixum.

Confirmatur. Quando res ablata æquè periisset eodem infortunio apud dominum, prout apud furem perit, juxta communiorem non datur obligatio restituendi: sed hic excessus pretii æquè periisset eodem, ut ita dicam, infortunio, vel in iisdem circumstantiis, apud dominum, prout perit apud furem, juxta positas circumstantias: ergo non debetur illius refusio.

16 Dico. 2. si dominus rem, quando illam habuisset, durante illo summo valore distraxisset, excessum

deberet sur restituere, licèt rem diminuto valore primùm destruxisset. Probatur. In mensura restitutionis est habenda ratio damni, quod domino per injustam ablationem aut detentionem fuit illatum. Sed damnum illatum erat major ille valor: Probatur minor, si rem dominus habuisset, illius venditione comparasset sibi excessum illum majorem, & quia illà carebat, passus fuerat damnum illius majoris valoris: ergo &c.

Dico. 3. Idem tenendum, si dominus durante illo majore valore rem ipsus absumpsisset. Ita Illfung tract. 4. Disp. 3. q. 4. num. 162. Probatur. Tanti æstimatur usus consumptivus, vel alienativus rei, quanti æstimatur ipsa res, qua utitur: ergo si res tunc temporis æstimata fuerat pluris, etiam pluris æstimabatur ipsius usus: sed si pluris æstimabatur usus, etiam damnum à fure illatum erat majus, cum hoc æstimetur æstimatione prædicti usus: & si hoc erat majus, etiam plus erit restituendum: ergo si dominus tempore majoris pretii rem absumpsisset, majus etiam pretium, hoc scilicet, erit restituendum.

Probatur antecedens subsumpti. Damnum ob usum impeditorem illatum æstimatur ex æstimatione usus rei: ergo si hic æstimabatur major, etiam majus erit damnum illatum, quod est compensandum.

Ob. falsum esse, quòd usus consumptivus, vel destructivus rei tanti æstimetur, quanti æstimatur ipsa res
con-

consumpta: ergo &c. Prob. à usuf destructivus equi, quo hunc in furore dominus erat occisurus, utique tanti non valet, nec æstimatur, quanti valet ipsemet equus, & quanti postea venditur à fure: ergo &c. R. 1. Tertiam nostram conclusionem procedere de usu consumptivo rei cedente in bonum, & commodum ipsius domini, qualis usus non est occisio proprii equi. Dein si dominus in furore equum suum occidit, quando ille plus valet, tunc utique ista destructio majus eidem damnum affert, quàm si eundem alio tempore, quo minus valebat, occidisset: ergo verum est quòd usus consumptivus rei æstimetur tanti, quanti res ipsa æstimatur, & consequenter, quòd impediens dominum à consumptione suæ rei inferat illi damnum æquale valori, quem tempore, consumptionis habebat. Item ponamus casum, tantam famem & defectum ciborum in quadam urbe obsessa invaluisse, ut caput asini valuerit decem aureis: si hoc suo Domino, qui illud aliàs consumpturus fuisset, abstulit; utique idem feci, ac si eidem decem aureos, quibus caput potuerat vendi, abstulisset: ergo usus consumptivus rei tanti æstimatur, quanti æstimatur illo tempore res ipsa consumpta.

Aliud adhuc exemplum affert de Lugo de Just. Disp. 18. num. 123. si ego injustè impedi vi Petrum à prandio, valente 10. aureos propter circumstantiam & raritatem cibi: ù :

etiamsi nullum aliud damnum ea de causa incurrerit, non satisfacio dando aliud prandium simile, quando propter abundantiam illorum ciborum non valet prandium decem aureis: ergo usus consumptivus æstimatur tanti, quanti res ipsa valet, & secundum valorem, ac æstimationem usûs consumptivi faciendæ erit restitutio.

In forma ad objectionem respondeo, neg. ant. in prob. ne: ant. nam destructio equi, quo hic pluri æstimatur, censetur majus damnum inferre suo domino, quàm fuisset illud, quod pateretur occidendo suum equum tempore, quo minus valuisset: ergo usus consumptivus æstimatur conformiter valori, quem tunc res habebat. Nimirum, ut bene ratiocinatur de Lugo: tantum à damnificante est restituendum, quantum fuit damnum illatum. Sed damnum, quod fuit illatum, quando facultas rem suam absumendi æstimabatur pluri, erat majus; quàm fuisset damnum, quod illatum alio tempore, cum facultas consumendi non tanti æstimabatur. Ergo etiam tunc plus erit restituendum, quando damnum illatum fuerat, dum facultas absumendi rem ablatam æstimabatur pluri: atqui æstimabatur pluri, quando res consumenda plus valebat: quis enim negat, facultatem consumendi scapham tritici pluri æstimari, quando ipsum triticum plus valet?

X x 2

CA-